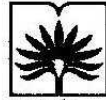

مفهوم تحلیلی نظم جلسه دادرسی و حدود اختیارات قاضی

در اعمال ماده ۱۰۱ قانون آیین دادرسی مدنی

عباس قائینی ثانی

دانشجوی دکتری حقوق خصوصی

www.ketab.ir

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	قانونی، ثانی، عباس ۱۳۵۶-
عنوان و نام پدیدآور	مفهوم تحلیلی نظم حلقه دادرسی و حدود اختیارات قاضی در اعمال ماده ۱۰۱ قانون آیین دادرسی مدنی / عباس قانونی ثانی.
مشخصات نشر	خراسان رضوی: انتشارات جالیز، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۱۴۰ ص
شابک	۹۰۰۰۰ ریل ۴-۷۹۳-۲۶۳-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص ۱۳۳ - ۱۴۰ همچنین به صورت زیر نویس.
موضوع	دادگاه‌ها -- ایران
موضوع	Courts -- Iran
موضوع	دادرسی عادلانه -- ایران
موضوع	Fair trial -- Iran
موضوع	آیین دادرسی کیفری -- ایران
موضوع	Criminal procedure -- Iran
موضوع	آیین دادرسی مدنی -- ایران
موضوع	Civil procedure -- Iran
رده بندی کنگره	KMH۱۵۸۰
رده بندی دیویی	۳۴۸/۵۵۰۱
شماره کتابشناسی ملی	۸۴۹۱۷۵۳
اطلاعات رکورده کتابشناسی	فیا

مفهوم تحلیلی نظم حلقه دادرسی و حدود اختیارات قاضی در اعمال ماده ۱۰۱ قانون آیین دادرسی مدنی

عباس قانونی ثانی

ناشر: انتشارات جالیز

چاپ: اول، پاییز ۱۴۰۰ / ۱۰۰۰ نسخه

قطع: وزیری / تعداد صفحه: ۱۴۰

قیمت: ۶۰۰۰۰۰ ریل

شابک: ۴-۷۹۳-۲۶۳-۶۲۲-۹۷۸

طراح جلد: صالح مقدم

صفحه آرائی: زهرا مهدی زاده

حق چاپ محفوظ است

آدرس: مشهد، بلوار شهید رضوی، روبروی درب دانشکده روانشناسی دانشگاه فردوسی

تلفن تماس: ۰۹۱۵۹۳۰۹۹۶۳-۰۹۱۵۸۳۱۹۵۳۵-۰۵۱۳۸۷۹۵۲۸۸

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
۱۵	فصل اول
۱۵	مفهوم نظم از حیث لغوی و تطبیق آن با نظم به معنی اخص در جلسه دادگاه
۱۹	فصل دوم
۱۹	جلسه دادرسی
۲۰	مبحث اول : انواع جلسه
۲۰	مبحث دوم : ویژگی های جلسه
۲۱	مبحث سوم : اصطلاحات و مفاهیم مشابه جلسه ی دادرسی در قوانین
۲۱	گفتار اول : جلسه ی دادگاه
۲۲	گفتار سوم : جلسه ی اداری
۲۳	گفتار چهارم : وقت احتیاطی
۲۵	فصل سوم
۲۵	تشریفات تعیین جلسه دادرسی
۲۵	مبحث اول : دادرسی فوری یا دستور موقت
۲۵	مبحث دوم : موارد دادرسی فوری
۲۷	فصل چهارم
۲۷	تعیین زمان و مکان جلسه دادرسی
۲۷	مبحث اول : تعیین زمان
۲۷	گفتار اول : رعایت اوقات اداری
۲۷	گفتار دوم : تعیین مکان جلسه
۲۸	گفتار سوم : ابلاغ جلسه دادرسی
۲۹	مبحث دوم : تشریفات تشکیل جلسه دادرسی
۲۹	گفتار اول : فراهم بودن موجبات مقدماتی رسیدگی
۲۹	گفتار دوم : اصل علنی بودن جلسه دادرسی

۲۹	گفتار سوم: رعایت نظم در جلسه دادرسی
۳۰	مبحث سوم: جریان جلسه دادرسی
۳۲	گفتار اول: حضور اصحاب دعوا و وکلا در جلسه دادرسی
۳۲	گفتار دوم: پایان جلسه دادرسی
۳۳	گفتار سوم: اولین جلسه دادرسی و حقوق و تکلیف اصحاب دعوا در آن
۳۴	بخش دوم: سیر دادرسی عادلانه در دادگاههای ایران
۳۵	فصل اول
۳۵	نظام دادرسی در ایران
۳۵	مبحث اول - سیر تطور اصول دادرسی
۳۵	گفتار اول: نظام اصول دادرسی
۳۶	گفتار دوم: سیر تحول اصول دادرسی کیفری
۳۹	مبحث دوم - مصداقهایی از اصول دادرسی از دیدگاه امام علی (ع)
۳۹	گفتار اول: اصل تساوی افراد در برابر قانون و دادگاهها
۴۱	گفتار دوم: اصل علنی بودن محاکمات
۴۳	فصل دوم
۴۳	توسعه عدالت در دادرسی مدنی
۴۳	مبحث اول: ارتقای عدالت در حقوق ایران
۴۴	گفتار اول: رفع موانع حضور مردم و رسانه ها در جلسه های دادرسی
۴۵	گفتار دوم: تامین عدالت و علنی بودن جلسه دادرسی
۴۶	گفتار سوم: تماشاچیان و اخلال در نظم جلسه دادرسی
۴۸	بخش سوم: عوامل اخلال در نظم جلسه دادرسی
۴۹	فصل اول
۴۹	اخلال در نظم جلسه دادرسی
۴۹	مبحث اول: شفاهی بودن دادرسی
۴۹	گفتار اول: رعایت بیطرفی قاضی

۵۰	گفتار دوم: بررسی اصل بی طرفی از منظر فقهی
۵۴	گفتار سوم: حقوق متهم از منظر قانون
۵۷	گفتار چهارم: رعایت حقوق دیگران
۵۹	گفتار پنجم: خواستگاه حقوق متهم در اندیشه اسلامی
۶۲	گفتار ششم: ممنوعیت سلب خود سرانه آزادی
۶۳	مبحث دوم: بررسی تطبیقی
۶۵	گفتار اول: حق سکوت
۶۷	گفتار دوم: حق برخورداری از تسهیلات و زمان کافی برای تهیه دفاعیه
۶۸	بند الف: حق دسترسی به اطلاعات
۶۸	بند ب: حق آگاه شدن از اتهامات
۶۹	بند ج: حق برخورداری از مترجم
۷۰	بند د: حقوق متهم در مرحله رسیدگی در دادگاه
۸۰	مبحث سوم: صفات پسندیده و شایسته در دادرسی
۸۰	گفتار اول: قاضی
۸۱	گفتار دوم: اصل بی طرفی و قاعده منع تحصیل دلیل
۸۲	فصل دوم
۸۲	تحصیل دلایل بدون اخلال در حقوق طرفین
۸۸	مبحث اول: مقررات تضمین کننده اصل بی طرفی یا ضمانت‌های اجرایی اصل بی طرفی
۸۹	گفتار اول: رعایت اصل علنی بودن رسیدگی و محاکمات
۹۰	گفتار دوم: استقلال قاضی
۹۱	گفتار سوم: تعدد قاضی در دادرسی ها
۹۲	مبحث دوم: امکان مداخله و کیل در رسیدگی ها
۹۳	گفتار اول: امری بودن قوانین شکلی
۹۴	گفتار دوم: دو درجه ای بودن رسیدگی
۹۴	بند الف: دقت در انتخاب قضات

بند ب : فراهم نمودن امکانات مالی و رفاهی	۹۵
بخش چهارم : اخلال در نظم جلسه دادرسی در کنوانسیون	۹۶
فصل اول	۹۷
بررسی اخلال در نظم و نمایندگان نظم در پروسه دادگاه	۹۷
مبحث اول : دادستان و حفظ نظم عمومی	۹۷
گفتار اول : مفهوم دادرسی عادلانه در کنوانسیون	۹۹
گفتار دوم : اصل برائت در کنوانسیون	۱۰۰
مبحث دوم : الزامات دادرسی عادلانه	۱۰۲
گفتار اول : اصل موازنه قوا یا برابری سلاح ها	۱۰۲
گفتار دوم : اصل بی طرفی	۱۰۳
فصل دوم	۱۰۵
اصل استقلال مقامات قضایی در کنوانسیون	۱۰۵
مبحث اول : حق برخورداری متهم از وکیل	۱۰۶
گفتار اول : تجميع اختيار تعقيب و تحقيق در مقام واحد	۱۰۸
گفتار دوم : عدم وجود قاضی ارجاع	۱۱۰
گفتار سوم : صدور قرار بازداشت متهم از سوی دادستان	۱۱۲
گفتار چهارم : عدم استقلال کامل بازپرس نسبت به دادستان	۱۱۴
گفتار پنجم : عدم اثبات ادعا از سوی دادستان در جلسه علنی دادگاه	۱۱۶
گفتار ششم : غیرترافعی بودن تحقیقات مقدماتی	۱۱۶
بند الف : ترافعی بودن رسیدگی و حفظ حقوق دفاعی متهم	۱۱۷
بند ب : ترافعی بودن رسیدگی در قانون آئین دادرسی کیفری و لایحه کیفری	۱۱۹
مبحث سوم : تجميع اختيار تعقيب و اجرا در مقام واحد	۱۲۲
گفتار اول : اخلال در نظم دادگاه	۱۲۴
گفتار دوم : فراهم شدن امکان جبران خسارت	۱۲۸
بخش پنجم : پیشنهادات و نتیجه گیری	۱۳۰

۱۳۰	پیشنهادهات
۱۳۰	حضور وکلا برای تضمین حقوق متهم
۱۳۱	سازمان مبارزه با فساد از طریق طرح پیگیری از اختلال در نظم جلسه دادرسی
۱۳۲	دستگاه قضا لوایح را بعد از اجرا آسیب شناسی می کند
۱۳۳	منابع و مآخذ
۱۳۳	منابع فارسی
۱۳۷	منابع انگلیسی
۱۳۸	مقالات
۱۴۰	پایان نامه ها

مقدمه

یکی از عوامل مؤثر تحقق «عدالت اجتماعی» - که از دیدگاه قرآن مجید هدف اصلی رسالت پیامبران الهی تلقی شده است (سوره حدید، آیه ۲۵) - تثبیت و توسعه «امنیت قضایی» در جامعه است. «امنیت قضایی» به مصونیت جان، مال، ناموس و عرض، آزادی، مسکن و شغل اشخاص از تعرض و تعدی قانون شکنان اطلاق می شود. جلوگیری از اقدامات افراد قانون شکن - در اخلاص به امنیت قضایی - مستلزم تدوین اصول و قواعدی راهبردی است که به لحاظ اینکه مبنای مقررات آیین دادرسی کیفری برای تأمین هدف مزبور قرار گرفته، «اصول دادرسی کیفری» نامگذاری شده است. اصول مزبور که از یک سو باید متضمن حفظ نظم عمومی، تأمین منافع اجتماعی و حقوق ستمدیدگان و از دیگر سو رعایت حقوق دفاعی متهمان در رفع اتهامات ناروا باشد، تأثیر قابل توجهی در ایجاد و توسعه امنیت قضایی و سرانجام، تحقق «عدالت اجتماعی» دارد. امام علی (ع) این شخصیت عظیم تاریخ اسلام، که در دوران حیات پربار خود ابعاد همه جانبه برای تأمین تمامی ابعاد «عدالت اجتماعی» داشته، واضع اصول مهم دادرسی کیفری است. این امر از مطالعه عمیق روش قضایی و دیدگاه های امام علی (ع) در متون و منابع حقوق اسلام کاملاً آشکار می شود.

انسان جوایب عدالت اجتماعی پس از قرن‌ها از سپری شدن دوران امام با توسل به پیکاری فراگیر با استبداد و خودسری حاکمیت‌ها به اصول مزبور نایل شده است. در یک جامعه مدنی، افراد در صورت ارتکاب جرم بر حسب مقررات قانونی در معرض مسئولیت کیفری و بعضاً مسئولیت مدنی قرار می گیرند که در خصوص بعضی از مشاغل با توجه به چگونگی ایفاء نقش و میزان و درجه اهمیت آن حرف، مسئولیت انتظامی یا اداری نیز به آن مسئولیت‌ها اضافه می گردد.

یکی از مشاغلی که در دنیای کنونی نقش بسیار موثر و کلیدی در روابط اجتماعی و گاهاً اقتصادی ایفاء می کند و از اهمیت ویژه ای برخوردار است قضاوت است چرا که قضاوت به مقتضای شغل و برحسب عملکرد خود در جایگاه یک قاضی و در راستای انجام وظایف حرفه ای نه تنها در قبال مجرم بلکه در قبال اشخاص ثالث، سیستم قضایی جامعه و حتی جامعه و کلاً با نمایندگی کانون وکلای دادگستری مسئول می باشند. از طرف دیگر جامعه نیز از قضاوت انتظار رعایت شئون حرفه ای و اصول اخلاقی خاص را دارد به همین جهت قانونگذار در قوانین و مقررات و به طور خاص قوانین و مقررات مربوط به قضاوت، مسئولیت انتظامی و اداری وکلا در مواردی منجزاً و به طور خاص و در مواردی نیز به اجمال و گاهاً مبهم تبیین نموده است که این اجمال و ابهام متأسفانه در بسیاری از موارد من غیر حق قضاوت را در راستای انجام وظایف حرفه ای خود در مظان اتهاماتی مغایر با عدالت قضایی قرار می دهد. نگارنده در این مجال به بررسی و تحصیل یکی از شقوق و مصادیق این مسئولیت کیفری و انتظامی تحت عنوان اخلال در نظم دادگاه، توسط وکیل دادگستری و طرفین می پردازد. با توجه به اجمال و ابهام این دو ماده دربدو امر سؤالاتی به ذهن مترتب می شود از جمله اینکه معنای اخلال و اختلال نظم دادگاه چیست؟ چه اعمال و گفتار و اقداماتی از ناحیه وکیل دادگستری اخلال در نظم دادگاه تلقی می شود؟ آیا آزادی بیان وکیل در دفاع از موکل در جلسات دادگاه که از ضروریات یک دفاع منصفانه است در مواردی اخلال در نظم دادگاه تلقی می شود یا خیر؟ آیا اجرای حکم حبس مندرج در ماده ۱۰۱ ق.آ.د.م از ۱ تا ۵ روز و یا اجرای دستور دادگاه وفق تبصره ۲ ماده ۱۸۸ که بنا به تصریح قانونگذار، این دستور قطعی و فوراً قابل اجراست وفق مقررات و قوانین وکالت قبل از اجرا نیاز به اطلاع و تایید کانون وکلا دارد؟ آیا در قوانین و مقررات وکالت در راستای حمایت از وکلای دادگستری به جهت ابهام این دو ماده در نحوه تشخیص اخلال

یا اختلال در نظم دادگاه توسط وکیل دادگستری موارد خاصی پیش بینی گردیده است و یا از طرف دیگر آیا صرف نظر از ۲ ماده فوق الاشعار مسئولیت انتظامی نیز برای وکلای دادگستری در اینخصوص وضع گردیده است؟

www.ketab.ir